

A la recerca del regidor perpetu

Josep M. Torres i Ribé a l'excel·lent llibre *Els municipis catalans de l'antic règim. 1453-1808* defineix amb molta precisió l'entrellat del municipi borbònic, singularment de la figura del regidor, que n'esdevé una peça bàsica i fonamental.

En aquesta mateixa línia es fa ressò de les característiques dels regidors anomenats vitalicis i perpetus, i remarca que a Catalunya fins al 1714 els càrrecs de regidors eren anyals, mentre que en aquelles mateixes dates a Castella ja eren vitalicis i fins i tot hereditaris. L'avantatge de la durada anyal del càrrec es fonamentava en el fet que constituïa una limitació important a l'autoritarisme dels consellers i de prevenció dels abusos i de la corrupció.

Contràriament, el càrrec de regidor vitalici i perpetu era ben clarament un instrument de subjecció política en mans de la monarquia *"la que d'aquesta manera el càrrec, entès com una gràcia concedida ad beneplacitum del rei, revertia en un major servilisme dels beneficiaris del favor reial"*. Josep M. Torres conclou que tot això configurava un camp adobat per a tota mena d'abusos i un veritable rosari d'irregularitats que la manca de control —sobretot de les finances municipals— no feia més que potenciar. No cal dir que en els moments de coincidència de la decadència biològica d'un grup de regidors l'Ajuntament restava paralitzat i quasi ingovernable malgrat els mecanismes legals dictats per superar aquest obstacle.

En el cas de Girona, el fenomen descrit per Torres i Ribé és perfectament perceptible. Pel juny del 1815, un edicte de l'Ajuntament prorroga el termini per admetre memorials de pretendents a les cinc places de regidors vacants a la ciutat, sobre un total de vuit que tradicionalment corresponien a Girona. En un primer moment es produeix el fet, en aparença sorprenent, que només hi ha dos candidats per a les esmentades places, el notari Pere Puig i Pararols i l'hisendat Francesc Baltà i Torner.

Al servei de la ciutat

Les sol·licituds de Pere Puig i Francesc Baltà conservades al llibre d'actes del 1815, fol. 113 i segs. coincideixen en exaltar la seva voluntat de sacrifici. El primer esmenta la seva lleialtat al rei i el fet de ser *"amante acérrimo de las constituciones antiguas"* —no fos el cas que se'l prengués per un aimant de la Constitució del 1812— i després de fer un càlcul matemàtic introductori —*"que el Ayuntamiento solo consta en el dia de tres regidores y por lo mismo faltan cinco para completar el número de ocho que les corresponde"*—, remarca que es considera un *"legítimo español"* i que vol ésser regidor només amb la finalitat de *"procurar a los vecinos aquellos liquidos que les apartaran de las calenturas que les afligen las carnes comodas y saludables"*.

Francesc Baltà, en canvi, centra el seu memorial a singularitzar la seva actuació durant els setges de Girona del 1808-1809, anys en què *"derramó sus caudales dando en la puerta de su Casa todos los dias una sopa pública a tantos miserables que perecian de hambre"* i remarca que és un hisendat que viu decentment del producte de les seves finques.

L'Ajuntament no tan sols valora poc els seus mèrits, sinó que pren un acord denegatori en el qual mortifica Pere Puig al·legant que *"le falta arraigo"*

—no era noble— i a més *"representacion y otras muchas circunstancias que son indispensables en un Regidor de una Ciudad de voto en Cortes como Girona"*.

La inusual falta de candidats s'explica perfectament pel fet que pel 1815 la ciutat es troba encara mig enrunada pels efectes de la guerra i que les propietats agrícoles dels nobles gironins —destinatàries fins aleshores del càrrec de regidor— eren sense conrear i molt mancades de mà d'obra. En aquest context no ha d'estranyar que la noblesa —com a classe eminentment propietària— estés més interessada a recuperar i fer rendir llurs propietats —base de la seva puixança i del seu poder— que no pas entretenir-se en el govern de la ciutat. La seva

Aviso al Público.

*El Sr. Secretario de Su Real y Católica Magestad de
esta Plaza en of. de D. Al. actual Dize al Sr. Ayuntamiento
que aquel superior tribunal ha prorrogado por
este día más el termino señalado para admitir
memoriales de presentaciones á las cinco plazas de
Regidor vacantes en esta Ciudad, lo que se ha o'ma-
nifesto al Público para su inteligencia.*

Fecha 11. Junio de 1815.

Por acuerdo de la Real Ciu. de Girona

Juan Pérez Clarac

A.H.C.G. N.º 1 1815. F.º 112.

112.

jerarquia de valors situava el seu interès personal molt per davant del servei a la monarquia i del bé públic.

La tria de candidats

Davant l'absència de candidats el governador García de Velasco, d'acord amb l'Ajuntament — i en compliment d'un ordre emanat del Reial Acord— pacten una sèrie de noms de persones prestigioses per tal de procedir al seu nomenament interí. Mentrestant, les vacants produïdes pel pas del temps són ja sis i en veure's pressionats per tot arreu sotmeten a superior consideració els següents noms, bé que separats per classes en aplicació de la més pura ortodòxia regnant a l'època.

En primer lloc: Marquès de Campmany, títol de

Castella.

Baró de Foixà, noble.

Narcís de Burgués, pare, cavaller i hisendat.

Felip de Buxons, coronel retirat i noble hisendat.

Francesc de Ciurana, noble hisendat.

Josep de Ferrer, noble hisendat.

En segon lloc: Josep Caramany, cavaller hisendat.

Alexandre Andreu, ciutadà honrat i hisendat.

Ciril Rich, cavaller hisendat.

Josep Pastors, cavaller hisendat.

Ramon de Manresa, cavaller hisendat.

Narcís de Burgués, fill, cavaller hisendat.

En tercer lloc: Francesc de Camps, pare, noble hisendat.

En un acord del 14 d'agost del 1815 pres per l'Ajuntament de Girona, format en aquell moment per 2 regidors, 2 diputats, un procurador i un Síndic, hom acusa recepció d'un ofici del Reial Acord que els ha tramès el Governador significat que s'ha decidit nomenar el Marquès de Campmany, el baró de Foixà, Josep de Ferrer, Alexandre Andreu, Ciril Rich i Josep de Pastors — tres dels esmentats en primer lloc i tres del segon— com a regidors de la ciutat.

A la recerca del regidor perdut

No s'acaben aquí els problemes de l'Ajuntament, ja que ben aviat bona part dels elegits demostren el seu poc interès per entrar a formar part del govern de la ciutat fent-se l'orni i no donant senyals de vida. Així ens assabentem que el Baró de Foixà, Ciril Rich i Josep de Pastors són a la Bisbal, i Alexandre Andreu a Begur, i que cal una veritable persecució un a un per tal que diguin quelcom. El 21 d'agost el Baró de Foixà tramet un ofici al·legant que la malaltia del seu apoderat el reté a la Bisbal al front del seu patrimoni, i per aquelles mateixes dates els altres tres regidors forçats no han contestat encara l'ofici que se'ls ha tramès.

Al cap d'uns dies l'Ajuntament s'assabenta des d'instàncies superiors que Ciril Rich ha estat exonerat de servir el càrrec de regidor per raons de parentiu i que en el seu lloc es nomena Ramon de Manresa. També Josep Pastors intenta deslliurar-se del nomenament al·legant parentiu amb Ciril Rich, ja aleshores exonerat del càrrec, però l'estratagema no li val de res. Per la seva banda, el Marquès de Campmany expressa el seu temor a no poder-se dedicar al control de les seves propietats en cas d'acceptar el càrrec.

Aquest estira i arronsa culmina finalment amb la constitució definitiva d'un nou Ajuntament del qual no es poden escapar ni el Baró de Foixà ni el Marquès de Campmany — sí en canvi Ciril Rich, Alexandre Andreu i Josep de Pastors— i que es mantindrà encara molt de temps, tot i les noves incorporacions, en el nombre de set regidors.